

ДЕКЛАРУВАННЯ ДОХОДІВ ФІЗОСІБ

ДЕКЛАРАЦІЮ ПРО МАЙНОВИЙ СТАН І ДОХОДИ СКЛАДАЄМО РАЗОМ

У цій консультації ми з вами крок за кроком заповнимо Податкову декларацію про майновий стан і доходу, (далі — Декларація). Але почнемо з кількох основних запитань, відповіді на які слід знати кожному, хто заповнює Декларацію. Упевнені, Ця та подальші консультації допоможуть упевнено скласти Декларацію.

ЯКІ ДОХОДИ ДЕКЛАРУВАТИ

Тут вам слід знати: з якою б метою ви не подавали Декларацію (будь то обов'язкове подання, або ж подання задля того, аби скористатися податковою знижкою) й незалежно

від того, отримання яких доходів вас до цього зобов'язує, декларувати необхідно абсолютно всі доходи (зокрема, й неоподатковувані)

ЧИ ПОДАВАТИ ВСІ ДОДАТКИ РАЗОМ ІЗ ДЕКЛАРАЦІЄЮ

Якщо у вас не було доходів або витрат, які відображають у тому чи іншому додатку до Декларації (їх, до речі, усього три), то такі додатки взагалі не потрібно формувати й подавати. Тобто в такій ситуації подають лише саму Декларацію — п. 2 р. II Інструкції № 859.

При цьому майте на увазі, що додатки є складовою частиною Декларації, та без неї не дійсні.

ЯКІ ЗАГАЛЬНІ ВИМОГИ ДО ЗАПОВНЕННЯ ДЕКЛАРАЦІЇ

Як у самій Декларації, так і в додатках неї зазначають усі передбачені в них відомості (показники), крім випадків, безпосередньо визначених у Декларації та/або додатках. Коли будь-який рядок Декларації та/або додатка не заповнюється через відсутність інформації (операції, суми) — прокресліть його (в електронній формі будуть порожні поля).

Усі показники в розділах II—VII Декларації та додатках проставляйте в гривнях із копійками.

Заповнюйте Декларацію так, щоб забезпечити вільне читання тексту (цифр). Зробити це можна друкованим способом, чорнильними або кульковими ручками синього або чорного кольору. А осы олівцем — зась.

У Декларації та додатках не повинно бути підчисток, помарок, виправлень, дописок і закреслень, а також тексту або цифр, які неможливо прочитати внаслідок пошкодження аркушів, їх потертості, залиття чорнилою чи іншою рідиною.

Усі відомості в Декларації особа, яка її заповнює та подає, підтверджує власноручним підписом (електронним підписом - у разі подання через кабінет платника податків).

Далі поговоримо про заповнення розділів Декларації та те, які відомості слід зазначити

в них. Зробимо це в кілька кроків, звертаючи увагу на цікаві нюанси.

КРОК 1 Заповнюємо розділ I

У рядку 1 слід обрати тип декларації. Якщо Декларацію подаєте за відповідний рік вперше, поставте-позначку "х" у полі "Звітна".

Інші два поля можуть знадобитися лише при виявленні помилок у раніше поданій Декларації: — у полі «Звітна нова» позначку роблять, коли помилку виявлено до спливу граничного терміну (не пізніше ніж 30 квітня 2020 року — для обов'язкового подання Декларації або 31 грудня 2020 року — якщо подаватимете Декларацію, аби скористатися податковою знижкою);

— у полі "Уточнююча" — якщо Декларацію подаєте після такої дати.

Звітним періодом (рядок 2) для звичайних фізосіб є відповідний рік — 2019. Його фіксують арабськими цифрами. А ось позначку в клітинці "квартал" проставляти не потрібно — це може знадобитися тільки фізособам-підприємцям.

ПІБ платника податків записують у рядку 3 згідно з даними паспортного документа. Однак тут є один нюанс. Коли протягом 2019 р. або в 2020 р. ви змінили прізвище (ім'я, по батькові),

ДЕКЛАРУВАННЯ ДОХОДІВ ФІЗОСІБ

у цьому рядку слід зазначити спочатку нове прізвище (ім'я, по батькові), а в дужках — попереднє (ім'я, по батькові) — пп. 3 п. 1 р. III Інструкції № 859.

Реєстраційний номер облікової картки платника податків зазначають відповідно до даних Держреєстру фізосіб — платників податків. Якщо ж маєте відмітку в паспорті про наявність права здійснювати будь-які платежі за даними паспорта, зазначаєте серію (за наявності) та номер паспорта.

Номер телефону та адреса електронної пошти — необов'язкові реквізити — їх зазначають за бажанням платника податку. Натомість *поштовий індекс, область, район, населений пункт (місто, село, селище), вулиця, номер будинку, корпус, номер квартири* обов'язкові для заповнення.

Обираючи **"Категорія платника" (рядок 8)** пам'ятайте: категорія "громадянин" обирається лише тоді, коли ви не зареєстровані само-зайнятою особою в межах підприємницької або незалежної професійної діяльності. Якщо хочете скористатися ПЗ — ставите відповідну відмітку (навіть якщо одночасно маєте обов'язок з декларування).

Під час направлення Декларації через кабінет платника податків більшість полів р. I Декларації буде автоматично заповнена. Але радимо перевірити всі наведені там відомості, аби Декларацію було подано із правильними даними.

КРОК 2 Заповнюємо розділ II

У цьому розділі 5 граф для заповнення:

— у **графі 3** зазначають суму **ОПОДАТКОВУВАНОВОГО** доходу, одержаного у 2019 році;

— у **графі 4** — суму сплаченого податковим агентом утриманого податку на доходи та/або сплачену платником податку самостійно у 2019 році під час вчинення нотаріальних дій;

— у **графі 5** — суму військового збору, який було утримано податковим агентом;

— у **графах 6 та 7** — відповідно, суму податку на доходи та військового збору, яку фізособа мусить сплатити до бюджету самостійно за підсумками року.

Безперечно, коли ви не одержували певний **вид** доходу, відповідні рядки прокреслюйте (заповнюючи в електронному вигляді, залишайте порожніми).

І ще один нюанс: у Декларації зазначаєте суму нарахованих податковим агентом доходів, а не одержаних вами. Тобто сума доходу включає і суму податку, і суму військового збору.

Перше, що кидається в очі, порівняно з попереднім роком, тут змінилася кількість рядків для заповнення. Та насправді нічого глобального не сталося. Просто було розділено інформацію, що зазначали в **рядку 10.1** старої форми.

У новій формі в **рядку 10.1** слід фіксувати виключно доходи у вигляді зарплати, інших заохочувальних та компенсаційних виплат, одержаних за трудовим договором (контрактом). А ось у **рядку 10.2** слід буде показувати доходи, нараховані (виплачені, надані) у формі винагород та інших виплат відповідно до умов цивільно-правового характеру. Детальніше на стор. 12.

Відповідно, змістилася нумерація подальших рядків.

Але, крім того, з'явився **рядок 10.4.1**. Його призначено для відображення доходу, отриманого від фізособи-орендаря, яка не є податковим агентом, за оренду (суборенду, емфітевізіс) земельних ділянок, земельних часток (паїв), виділених або не виділених у натурі (на місцевості), які розташовані за місцезнаходженням, відмінним від податкової адреси платника податку (орендодавця). Для чого вона потрібна, читайте детально на стор. 14. Сума із цього рядка включається до загальної суми доходу у вигляді орендної плати, які й так показуємо у **рядку 10.4**. До того ж сума з **графі 6 рядка 10.4.1** іде до **рядка 17** і впливає на розмір зобов'язання з податку на доходи!

Також варто нагадати про особливості заповнення **рядка 10.10.1**. У ньому потрібно вказувати дохід у вигляді додаткового блага, одержаного від прощення (анулювання) боргу за кредитом, отриманим на придбання житла (іпотечного кредиту). Визначають суму доходу, податку та збору в ньому відповідно до абзаців 2 та 3 пп. "д" пп. 164.2.17 ПКУ. Усе тому, що суму податку та збору за таким доходом дозволено розстрочити. Для розстрочення платнику податку разом із Декларацією слід подати до контролюючого органу **заяву в довільній формі**, що містить фактичні дані про суму прощеного (анульованого) кредитором боргу (кредиту)

ДЕКЛАРУВАННЯ ДОХОДІВ ФІЗОСІБ

та/або відсотків), підтвержену відповідними документами кредитора, та коротке пояснення обставин, що призвели до виникнення необхідності здійснити розстрочення задекларованої суми податкового зобов'язання (останній абзац пп. 12 п. 2 р. III Інструкції № 859).

Докладно про заповнення окремих рядків цього розділу з огляду на порядок оподаткування тих чи інших доходів ми розповіли на стор. 12.

Після заповнення **рядків 10.1—10.10** підбиваємо їхні підсумки в **рядку 10**.

У разі направлення Декларації засобами електронного зв'язку громадяни можуть скористатися електронним сервісом в "Електронному кабінеті", який передбачає часткове автоматичне заповнення Декларації на підставі облікових даних платника, відомостей щодо нарахованих (виплачених) доходів, наявних у Держреєстрі фізичних осіб — платників податків, та відомостей щодо об'єктів Нерухомого (рухомого) майна.

КРОК 3 Заповнюємо розділ III

Тут показуємо суми ВСІХ неоподатковуваних доходів, одержаних у 2019 році. Окремо виділяють лише доходи, отримані від підприємницької діяльності під час роботи на єдиному податку (**рядок 11.1**), та доходи від операцій з продажу (обміну) об'єктів рухомого та/або нерухомого майна (**рядок 11.2**). Усі інші неоподатковувані доходи зазначають у **рядку 11.3**. До таких, зокрема, належить і вартість усіх неоподатковуваних подарунків, одержаних у 2019 році (зокрема, це стосується подарунків вартістю до 1043,25 грн. згідно з пп. 165.1.39 ПКУ).

КРОК 4 Заповнюємо розділ IV

Тут заповнюємо лише один рядок, де буде вказано загальну суму річного доходу (оподатковуваного та неоподатковуваного). Підсумовуємо тут дані із графи 3 рядків 10 та 11.

КРОК 5 Обчислюємо суму податкової знижки

На відміну від попередньої Декларації, у новій немає окремого розділу для цього, а передбачено лише **рядок 14**. Тож усі розрахунки робимо виключно у **додатку Ф3** до Декларації. До **рядка 14** переносимо показник із **рядка 7 додатка Ф3** до Декларації.

Звісно, такі розрахунки слід проводити лише тим платникам податку, які претендують на податкову знижку. Докладно про це читайте на стор. 35.

КРОК 6 Заповнюємо розділ V

Це найважливіший розділ, адже саме тут ми визначаємо податкові зобов'язання з податку на доходи та/або військового збору. Тож на ньому зосередимося детальніше.

До **рядка 13** переносимо відомості з **графи 6 рядка 10** Декларації.

Про заповнення **рядка 14** ми вже згадали вище.

На черзі **рядок 15**. Його заповнюють у тій винятковій ситуації, коли у звітному році сплатили податок за договором купівлі-продажу (міни) об'єкта нерухомості, але нотаріальної дії посвідчення щодо такого договору не було вчинено. У такому разі до **рядка 15** вписують відповідну сплачену суму податку. Адже, за п. 172.6 ПКХ платник податку має право на повернення такої суми податку на підставі Декларації, поданої в установленому порядку, та підтвердних документів про фактичну сплату податку. Тож до Декларації варто також долучити копію підтвердного документа про сплату податку.

На жаль, як і попередня форма Декларації, поточна не передбачає місця для відображення сум переоплати з податку на доходи внаслідок зриву угоди за договором купівлі-продажу чи міни *рухомого майна*. Крім того, у Декларації немає рядка, який передбачав би повернення зайво сплаченого військового збору. Утім це не біда. У цих випадках радимо діяти в ключі ст. 43 ПКХ яка встановлює механізм повернення платникам податків помилково та/або надміру сплачених сум грошового зобов'язання. Для цього потрібно подати заяву про таке повернення протягом 1095 днів від дня виникнення помилково та/або надміру сплаченої суми. Зауважимо: такий механізм не стосується повернення надміру утриманих (сплачених) сум податку з доходів фізичних осіб, які розраховуються контролюючим органом на підставі поданої платником податків податкової декларації за звітний календарний рік шляхом проведення перерахунку за загальним річним оподатковуваним доходом платника податку (п. 43.3 ПКУ). Вважаємо, у цьому випадку саме і йдеться про те, що, за механізмом п. 43.3 ПКХ не повертають суми, зазначені у рядках 14 та 15 Декларації.

До **рядка 16** впишіть суму податків, сплачених за кордоном, на яку можна зменшити суму річного податкового зобов'язання за нормами пп. 170.11.2 ПКУ (докладно про оподаткування іноземних доходів читайте на стор. 17). Лише зауважте, що сума, яку зазначають у **рядку 16**, не може бути більшою за значення **рядка 13** Декларації.

У **рядку 17** зазначте суму податку на доходи,

ДЕКЛАРУВАННЯ ДОХОДІВ ФІЗОСІБ

який обраховано від суми, зазначеної у рядку 10.4.1, де йдеться про дохід, отриманий від фізосіб-орендарів.

Далі у рядках 18.1 та 18.2 обчисліть суму, яку слід сплатити до бюджету або яка має бути повернена з бюджету. Зверніть увагу: значення у рядку 18.2 записують без знаку мінус.

У рядку 19.1 Декларації зазначайте суму зобов'язань з військового збору, яку слід сплатити до бюджету самостійно. Фактично сюди переносять відомості з графі 7 рядка 10 Декларації.

КРОК 7 Заповнення розділу VI

Тут розраховують податкові зобов'язання у зв'язку з виправленням самостійно виявлених помилок у попередніх звітних періодах, тобто за минулі звітні роки. Докладно про це читайте в додатку до поточного номера газети. Тож, коли помилок не було — з легким серцем скрізь робіть прокреслення.

КРОК 8 Заповнюємо розділ VII У рядку 25 слід зазначити реквізити банківського рахунку для перерахування коштів - якщо вам повинні повернути надміру утриманий (сплачений) податок (заповнено рядок 18.2 Декларації).

Найцікавіше, що з моменту затвердження нової форми Декларації у цій сфері відбулося чимало змін і наразі всі номери рахунків слід зазначити у форматі IBAN. Тож формально МФО банку можна не заповнювати, адже його закладено до номеру рахунку у форматі IBAN.

КРОК 9 Заповнюємо розділ VIII

На черзі заповнення відомостей, про власне нерухоме (рухоме) майно та/або майно, яке надається в оренду (суборенду).

Тут зазначайте відомості про нерухоме (рухоме) майно, що перебувало у власності станом на кінець звітного (податкового) року як на території України, так і за її межами, відповідно до категорії об'єкта нерухомого (рухомого) майна (їх перелічено у Декларації).

Щодо кожного об'єкта платник податку відображає окремо:

- у графі 2 — номери категорії об'єкта;
- у графі 3 — місцезнаходження (країну, адресу) нерухомого майна або марку (модель) рухомого майна;
- у графі 4 — рік набуття права власності/рік випуску (для рухомого майна);
- у графі 5 — загальну площу нерухомого майна (значення вказують в квадратних метрах);
- у графі 6 — значення власної частки в загальній площі нерухомого майна (значення вказуйте як десятковий дріб, наприклад 0,5);

— у графі 7 — проставте відмітку "х", якщо належне вам майно здається в оренду (суборенду, емфітевзис), житловий найм (під-найм).

Важливо: зазначити об'єкти нерухомого й рухомого майна обов'язково незалежно від того, з якою метою ви подаєте Декларацію й чи здавали таке майно в оренду чи ні.

І ще один нюанс. У Декларації наводьте відомості станом на 31.12.19 р., тобто навіть якщо ви вже продали об'єкт нерухомого (рухомого) майна у 2020 році до подання Декларації, його все одно слід включити до Декларації, яку подаєте за? наслідками 2019 року. І Далі заповнюємо рядки про наявність доповнень до Декларації, які платники податку мають право подавати у випадках, визначених пунктом 46.4 ПКУ. Зазначте порядковий номер доповнення та у графі "Зміст доповнення" надайте стислу його характеристику. Окремо доведеться наголосити на наявності доповнення, яке подають відповідно до пп. "д" пп. 164.2.17 ПКУ. Ідеться про загадану нами вище заяву платника податку щодо розстрочення суми податкового зобов'язання, нарахованого на суму боргу (кредиту та/або відсотків), прощеного (анульованого) кредитором за його самостійним рішенням, не пов'язаним із процедурою його банкрутства, до закінчення строку позовної давності, за кредитом, отриманим на придбання житла (іпотечний кредит), протягом трьох років, починаючи з року, у якому задекларовано суму такого додаткового зобов'язання. Таку заяву подають разом із Декларацією на папері, а також у графі "Зміст доповнення" зазначають стислий її зміст.

Якщо ви заповнюєте та подаєте додатки до Декларації (Ф1, Ф2, Ф3), позначкою "х" позначаєте відповідні форми поданих додатків до Декларації.

Залишилося проставити дату подання Декларації та підписати її.

Наразі все. У подальших консультаціях ми поговоримо про нюанси визначення сум оподатковуваного доходу та сум податку/збору з нього, які допоможуть правильно визначити об'єкт оподаткування.

Віктор НАГОРНИЙ,
консультант газети Щ "Все про бухгалтерський облік"

"Все про бухгалтерський облік" : газета. — 2020. — № 7. — Спецвипуск (№ 1482).